

Uri Asaf *Festett sorok*

Goya hét évvel halála előtt megfesti magát, együtt az orvosával, lábadozó betegként. Oldalról diabolikus arcok figyelnek. Az udvarban kérgétől megfosztott, illatos vajszínű fatönc fekszik, frissen esett rá a hó. A vonat lépésben halad, a kövér hó-pelyhek befedik a tájat, a hóra köd ül. A fülkében csak ketten vagyunk. Hanyatt dőltem. Egy nőstény szarvasbogár macerál a hajamban.

Fernando Pessoa végigdől a vaságyán, mint az orosz sztyeppére térdeplő halálfáradt francia katoná, aki fagyáalom édes rajzolatát szemléli. „Ólomként nehezedik az érzékeimre, hogy a lábam mozgatva visszafele megyek, ahol lakom.”¹ Mindig le akarunk fékezni, az akaratfékünkkel lassítunk. Nem kell hazajutni, az úton kell maradni, bele kell kapaszkodni még a nyolcados szünetjelbe is, minden tövisbe, tüskébe, ami azt az érzést adja, hogy az út megszakítható.

Néha egymáshoz kell préselni a verseket, hogy szóra bírjuk őket. A testmeleg bizonyosság, a vércsepp betű, a hófehér sorok szótlanságul nyomják egymást, mögöttük vár az akarattól elszabaduló fantom, melynek testén átnyúl a vágy, az elszáradt féltékenység és a halálfélelem. A Shakespeare-szonettek utolsó harmada szándékosan megfeketül, a hollófekete szem, a fekete dróthaj, a tintában pácolt látás átfesti a sorokat. A kitartó fekete hullámok kifeszítik a szonett tizennégy soros, homokszín lobogóját és a ráhímzett, alacsony röptű hollót. A festett sorok visszagurulnak a föld felszínére, mint a homokra szórt hangyák. Mi történik, ha egy verssor megfeketedik? Semmi rossz. Ha tetteimben sötét vagyok, az ítélet megörökíti.

Czerny tapéta. Kézzongorás vagy négykezes? Félvállról elhúzott estélyi függöny, szépséges robot-

zene. Friss galopp, csillogó színes konfetti. A két idomított nőnek jól áll a bársony és a mozgás. Egymással szembe néznek. Hol vannak a lovak? Hol van az a páratlanul gyengéd ölelés? Csak a test légszomja marad, amihez hasonló még a virágos tájban is ritkán észlelhető.

A „Petite messe solennelle” (Rossini) minden hangja körül rózsaszín körvonal jelenik meg. A nyitás szívdobogása kézen fog, örök gyalogútra megyek vele. Az se számít, hogy már minden el van döntve, az isten is félreállt. Ezt az időt jobban fogom megélni, mint ahogy a boldog napokkal tettem, mikor még a munkába jártam és a jövőt terveztem. Nem kell megvalósulás, nem kell lezártság.

Jakab azt akarta, hogy otthona a teret szegélyező ciprusok koronái fölé magasodjon, hogy átláthasson a városfalon és szemmel tarthassa a hegyről vagy a kikötő felől jövőket. A korinthuszi oszlopfaj egy szokatlanul magas és keskeny márványoszlop tetejére került. Onnan egyszerre látta Antiochiát és Szeleukiát. Jakab stilita² lett, oszlopnyira kiemelkedett a közösségből, de mégis az emberek között volt.

Egy apa a magasba mutat, és a gyereke fülébe súg egy számot. A stilita napjait mindenki számon tartja, de a kiemelkedő mérce napjai, évszakai egyformák. Égető nap vagy csontig hatoló jeges szél, egyre megy. Még életében legendává válik, ezért meg se próbál lábra állni, de nem is tudna felegyenesedni, azonnal leszédülne az oszlopról. Jakab hosszú idő óta beteg. Theodoret, az új stilitajelölt felhúztatja magát Jakab mellé. Theodoret kitapogatja a megkeményedett állatbőr alatt megbúvó szívet, a keze vaspántokba ütközik, de a vas alatt szétomló, élettelen pergament tapint. Egy napon én is kiülök a stilitához, no nem az oszlopfőre, hanem

az oszlop tövébe, melyet elborít a júdásfa frissen lehullott halványlila virága. Belefúrom az orromat a színes virágszőnyegbe, és amikor a szél, a fák és a bokrok nem mozdulnak, figyelem a remete tehetetlen szívének dobbanását.

Idegenül állsz a Turner bálban, ezen az se változtat, hogy valaki átkarolja a válladat, mert az alkalmi közelség inkább csak fájdalmat okoz. A társaságot szereted, de csak a széléről kerülgeted. Imárod a határvonalakat, ahonnan kezdve semmi se kötelez. Megszoktad, hogy az érzéseid befelé hullámszerűen, időnként az emberek felé nyúlnál, de nem vagy közülünk való. Csak saját magadra van szükséged. A parázs falak előtt selymed fehérje villan. Bárcsak hangtalan test lenne az egész társaság, fej nélküli öltöny és üres estélyi ruha. Megint szem elől tévesztettelek. Részedről ez csak játék. A falmélyedésben állsz. Elhatároztam, hogy átfésülöm a levegőt, benézek az egyik mélyedésbe, aztán a másikba, lépcsőről lépésre kereslek. Keresés és lélegzetvétel. Vagy fordítva. Az emberek feje felett a terem látszólag üres. Több léghőmértet kell átszűrni. Ez legalább százezer szippantás.

Szeretem a ködöt, ahogy megakad a fákon. A lebegő köd ritka és különös jelenség, fajsúlyya könnyebb a levegőnél. A lebegő ködtakaró alatt a kerítésnek és kapunak csak az alsó fele látszik. A földön, a piszkos hófoltok között a gyűjtögető madarakon kívül semmi nem ad hangot, de a ködvonal felett a tér mindent elnyel, semmi nem látszik és semmi nem hallatszik. A derűs Északi-tenger megvilágít egy vörhenyes hajjal körülvevett zöldes arcot, amit a ködtakaró közepén elvág. Caspar David Friedrich képein deréktől felfelé mindenki láthatatlan. A „Szerzetes a tengerparton” tengerből fekete-kék pára száll fel, több száz éves német szorongás. A lépcsőházban magam elé engedem ezt a lakkozott, beteg embert.

A fürdőkádban le lehet szokni a sírásról. Ha hűl a víz, újra kinyitom a melegcsapot és Turgenyevnek arra a mondására gondolok, hogy milyen szépen tud meghalni az orosz ember. Mély meghatottságomban mindjárt egy szakadékba vetném magam, de kiderül, hogy már rég a szakadék fenekén vagyok, ahova puhán, jó érzéssel letett valaki. A sza-

kadékban jól be lehet rendezkedni, a szakadékban felnyílik az igazság, s azután az orosz ember szép halála már vajmi keveset érdekel. Egy tekintetből húzott vékony szálon függök, amely a bevallott tériszonyomhoz képest le- vagy felemel és időnként a mélység fölé lógat. Így telik az élet ég és föld között, de a képzelte kiút, a halvány, ellenőrizhetetlen bizonyosság nap-nap visszaemeli a szilárd felszínre, hogy a tevékenységeimbe feledkezhessen. A szakadék fölé hálót szövök és újraszövöm, ez soha nem tűnik hiábavalóságnak.

Ámos Imrei Kígyó és galamb

Chopin b-moll szonátájának Prestója az utolsó perc. Kidolgozott és mélyen átgondolt másfél perces forgószerű. Gyorsulása és lassulása áthatol minden akadályon. A forgószerűnek nincs ideje, se türelme az előtte álló alagúttal próbálkozni, nekiveti magát az első gránithegynek. Mindig tudtam, hogy itt van mellettem, a polcon, mindig félttem tőle, de ő visszahozott arról a helyről, ahová természetes lassúsággal haladok.

Mágneses vonalak, lélekbevágó gyomirtás, az utcán, sebtében elvégzett tetoválás, kisebb plasztikai műtét. Kirchnernél minden az utcán történik. Velem szemben kövér, egyáltalán nem kirchneri test ül, a verítékszága átható és a nadrágjából kilóg a kockás ing. Jobb öklével a saját bal tenyerébe vág, aztán a magasba emeli a bokszoló öklöt,

Ámos Imrei: Ketten

meglazítja, kinyitja, és barátságosan integet, maga elé mormol, de nem néz senkinek a szemébe. Újra jobbegyenes a kifeszített bal tenyerébe. Ferdén járva kiszáll a Dahlem Dorf állomáson. A mindenen áthatoló esővonalak, akár az apró szigonyok tüskéi, mindig visszahajlanak, ha egyszer a lélekbőr alá hatolnak, onnan eltávolíthatatlanok. Kirchner erei mindent behálózna, a forrást, a sisterséget, a kristályos izzást, a tüskés melleket és az elnyújtott combokat, mert így néznek ki az eső utáni fenyő-emplők is, melyek Kirchnert táplálták.

Proust. Vajon lesz-e arra időm, hogy ebben a lassú, aprólékos színházban mindent végignézzek? Túl sok vas van a véremben, lehúz. A tekintetem fáradt ahhoz, hogy kövesse ezt a rokokó panteizmust, mely minden göndörödő gyűrődés mögött istent sejt. A vérem helyenként fekete, a fejem nehezen mozdul, hátrabicsaklik és nem tudom visszahajlítani. Testem csak deréktól felfele vesz részt a színdarabban. Nyomorúságom titkolt, nem úgy, mint az övé, de követem őt, szeretettel, a vár oldalában, a vadgesztenyés sétányon. Fél testtel követem. Erősebben szeretek, mint más, aki egész testtel jár, akivel velem van az egész teste. A papírtekercsek letekerednek az ágyról, egész nap az ágyban van, suttog, suttogva kér, suttogva rendelkezik. Mindig ott van velem valaki a paplan alatt, az eleganciák gyűrött, verítékes rohamaiban.

A berlini U1-es metró vonalán szemben ül velem a szőke Lucas Cranach, vékony ajkakkal. Hatalmas testű és hosszú hajú férfi. A tokájában halak úszkálnak. Szüntelenül a vonatkocsik ablakait karcolja. Önarcképemet egy karcolt graffiti keretébe helyezem.

Becsukom a két ablakszárnyat, de a tekintetem később is csak az ágakon jártatom, mintha egyhuzamban rajzolnék. A levelek és az ágak tele vannak napfényvel, magukba fogadták a szelíd, vízszintes sugarakat. A derékmagasságú bokrok alá is bekúszik egy kevés gyengülő fény és ettől a gyepezetű lágabb lesz. Egyszer csak kifogy az aranytartalek, a lemenő nap már a tenger színe alól világít, a fa teljes erezetével megborzong és a közelítő éjszaka teliholdjára gondol. Holnap újra elolvasom a Hajnalpír (Nietzsche) ötödik fejezetét a gondol-

kozó emberek színvakságáról. Nincs szebb, mint az ember utolsó naplementéje. De még az is megtörténhet, hogy az utolsó naplemente egyszer, tévedésből és kivételesen felcserélődik a napkeltevel.

A neve: Nubiai Uzit. A parti nádasban, a kardvirágok sűrűjében él. Uzitnak a nádas nem okoz fájdalmat, a magány se fáj. Mosolya határtalanul türelmes. A nádvágók tisztást vágnak a partba, Uzitot a szürkére száradt vályogfövényre ültetik, ahol nem éri őt bántó tekintet, amíg az arca kinő. Csak az umbra tagjai és az arcnélküli erői látszanak. De minek az arc, hiszen a Nefertiti is csak kitalált, stilizált folyami folytonosság, melyben elvész minden értékes zavar.

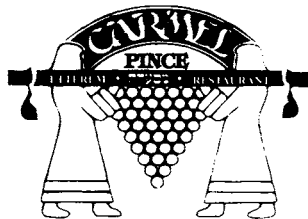
A vízhez tapadtál, mint a szélhordta termés, az eukaliptuszlevél. A sivatagi szél után hetekig üledik a finom homok. A feltisztult levegőből kilépsz a békébe, és addig virágozol, amíg valakinek eszébe jut, hogy újratöltse a poharadat. Ebbe az italba képzeltek bele. Feltérdelek a kanyarodó díszkerítésre, hogy a szavaknak kényelmesebb legyen, hogy érezzem a kihűlő szellőt, amely a szótagok közé tapad, és melytől a lélegzetvétel nyugodtabbá válik. Piros pólóingben és kifakult, világoskék jeansben vagyok, száraz, szürke hajam és a rézvörös arcom visszatart valamit a naplementéből. A Diabelli variációk (Beethoven) csodás szekerekben fekszem, amiből kifogták a lovat, mert magától is megy. A belőle jövő megtermékenyítő szél a torko-

mat használja átjáróul. A tó felszínén kiégett villanykörte lebeg.

Chardin körülkeríti, rabságba fogja a szépet. Az arcomon mászik egy hőhullám, a belső ingadozás kívülre szorul, minden emelkedés és zuhanás durva jeleket ír. A széthullás és a pusztítás patakokban folyik. Az ő arca ezzel szemben mindig száraz, a bőrét finom, szemcsés szépség borítja. A szépség ott pihen a zöld fényellenzője alatt, mely a foglyul ejtés szerszáma. Az ő módszere a fény ellenzése. A fényből csak annyit hagy meg, amennyi kell és amennyi jó. Tárgy és ember így lesz újratertve. Fényálló kendőbe csavarja a fejét, a nyakát, a fejére fénycsapda csomót köt. A fehér kendőalapra jönnek a rétegek, a téglavörös sál, a zöld fényellenző és a fényszűrő fekete keretes pápaszem, rokokó rézdrótból. Ekkor fedezik fel az angóra-fényt és a szemcsés árnyékot, az árnyék-pigmentet. Ekkor használnak először „szív-mikroszkópot”, ekkor, itt és ezen a helyen születik Proust, de a jó hírt csak a XIX. században teszik közzé. Több éve munkálkodom és fejtem a közeli Chardin-fényt, de nem jutok közel semmihez, hiába sikálom, mosom, simogatom, siratom az előttem álló képét.

Jeruzsálem, 2001. október 1.

- 1 F. Pessoa: A kétségek könyve, fordította Pál Ferenc, Ibisz, Budapest, 1998.
- 2 stilita: oszlop tetején élő aszkéta

Legyen a vendégünk!

Nemzetközi specialitások, zsidó konyha, elegáns környezet, első osztályú kiszolgálás várja Önt a

CARMEL PINCÉBEN

Budapest VII., Kazinczy u. 31.
Nyitva: naponta 12-től 23 óráig

Asztalfoglalás: 3-221-834 M 3-424-585
LÉGKONDITIONÁLT ÉTTEREM